

ומשמעותו מעידנא דאתחיל לקצור — מיחייב בפאה דכולה שדה, ולכן חייב גם על האילנות. אלא הכא בגז, הרי מעידנא דאתחיל למינז לא מיחייב בכוליה עדריה⁽²⁰⁾, דהא לא כתיב "בגזזכם" כמו "בקצרכם", אלא "גז צאנך" תתן לו,

ומשמעותו כי רק לאחר שגזז את כל צאנו — נתחייב, ואם מכר חלק מהגז קודם שגזזו אינו מתחייב להפריש ממנו ראשית הגז.

אלא אמר רבא: האי תנא הוא, דתנן [לעיל קלב.]: אמר לו לטבח: מכור לי בני מעיה

סב הוכיח שדעת הרמב"ם כי לענין חלות חיוב נקבע שם השדה כפי שעת תחילת הקצירה, אך לענין הפרשה מועיל הפסק שאחר קצירה להחשיבה כשדה אחרת שלא יפרישו ממנה, כי החיוב חל על השדה אך ההפרשה תלויה בקצירה.

ובספר בית תלמוד לאבי החזו"א [נדפס עם שערי תבונה להגרי"ק] צידד שטעמו של רב חסדא הוא שבעל הצאן חייב אף שאין הגיזה שלו [דלא כהחזו"א בהערה 7 שלרב חסדא לעיל החיוב על הגיזה] אך תמה אם כן למה חייב דוקא כששייר, והרי אף אם שייר יתחייב לקנות מחלק הלוקח ולהפריש. וכבר הבאנו [בהערה 8 למשנה] שהאור שמח שכתב כדבריו, וביאר שאם לא שייר נפטר מצד מזיק מתנות כהונה או שמכרן וכן משמע בב"י אך בערוך השלחן כתב שגם ביאור זה כדעת רש"י דוקא, שהרי להרמב"ם המחייב את הלוקח בגיזה מחוברת, נמצא שאין המכירה נחשבת כהיזק מתנות, כי יפרישן הלוקח.

ויתכן שהטעם לחייב את המוכר הוא משום שבתחילת קצירתו חל חיוב פאה, וכיון שחטה אחת פוטרת מדינא את כל השדה, וכבר חל על המוכר חיוב זה בקצירתו, לא יתחייב הלוקח מדינא בפאה נוספת בחלקו, ולפיכך נמשך כל שיעור החיוב על המוכר שכבר התחייב בתחילה על קמה זו, וטעם זה שייך גם בראשית הגז לרב חסדא שמצוותה חלה בתחילה ורק חיוב הנתניה בסוף, וכמבואר בהערה הבאה. ונצטרך לומר שהמוכר חייב רק כשהתחיל לגזוז.

ולביאור זה מובן [לדעת רב חסדא] למה חיוב מוכר המשייר נאמר דוקא בפאה וראה"ג, ולא בחיוב טבל בתרומה, שהרי אינו תלוי במעשה המוכר. וראה בחזו"א [רד, א] שחיוב טבל חלה גם בלוקח, כי אם גמר מלאכתם ע"מ לאבד, פטור. וגם שחיוב המוכר המשייר שייך רק במצוות נתינה, אך חיוב הפרשה לתקן את הנתר חל גם על הלוקח. ועוד שבדבר הטובל אין מצוות נתינה קודם הפרשה, וכיון שהתחייב הלוקח להפריש - כדי לאכול בלא איסור טבל - חל עליו חיוב נתינה. [ולכאורה טעמים אלו שייכים גם בפאה, ובכל זאת המשייר חייב, וצ"ע].

20. בלב אריה הקשה הרי מבואר לעיל שרב חסדא סבר שמצוות ראשית הגז מתחילה ולכן חייב גם אם גזז ראשונה ומכרה, ואיך הקשה לו רבא שמעידנא דאתחיל לא אחייב וכו', וכבר ביארנו בהערה 9 שלדעת החזו"א אין טעמו של רב חסדא משום שמצוותה בתחילה, אלא משום שהחיוב חל על הגיזה.

אך גם להבנת הר"ן ולב אריה שהחיוב חל בתחילת הגיזה, עדיין לא חל בפועל חיוב לתת את ראשית הגז עד שיגמור לגזוז ה' צאן ואם נתן לא יצא ידי חובתו, ואינו דומה לפאה שעם קצירת שכולת ראשונה יכול לעשות בפועל את כל שדהו פאה.

וכבר ביררנו לעיל [קלז: הערה 7] שאין חיוב ראשית הגז חל על העדר אלא על הצאן הנגזז, [או על הגיזה שנגזזה], וזו כוונת רבא לחלק